

modentlig til 1. september, så skulle vi være selvforsynende med økologisk foder. Den oprindelige plan var 1. juni.

LÆMMESÆSON

21. februar stod der trillinger i stalden, så det startede godt. Dette hold af "gamle får" har gjort det godt med gennemsnitlig 2 lam. I denne flok på 36 går der 11 gimmere, som "snød" (vædderen snød!) sidste år. De har alle fået lam, et par stykker er døde, men samlet har holdet klaret det fint. Det er lidt mere broget med næste hold, hvor der kun er 14 får ud af en flok på 67. Ikke alle gimmere har læmnet endnu, men læmningerne har været meget forskellige. I begyndelsen fik texelgimmerne store lam, hvoraf vi måtte hjælpe en del, bl.a. fordi lammene ikke havde fået begge forben med frem. Her på det sidste har vi fået små fine og livskraftige lam, hvor det har gået fint uden indgriben. Vi har haft dyrlæge til 3, som har "skudt livet ud", det er første gang, vi har oplevet det. Endvidere til enkelte dyr pga. manglende børafgang, og en enkelt yverbetændelse. Et par enkelte lam har været defekte, hvilket vi heller aldrig har oplevet før. Jeg havde budgetteret med 1,5 lam pr moderfår, men det var for optimistisk. Vi havner omkring 1,2, men nu kan jeg se, at det nok var for optimistisk med en flok indkøbte gimmere på 64 stk ud af 103 får. Lammene har alle været meget livskraftige, og stort set alle gimmere/får har haft meget mælk, så det har været positivt. De trives fint og er godt i gang med at æde tilskuds-foder i form af korn + sojaskrå - i begyndelsen lidt kalvevalse, og hø. Vi har 2 flaskelam - det er passende til en børneflokk på 3 + diverse legekommerater. Børnene har utrolig glæde af disse lam, og det er en fornøjelse at se på. De store lam er allerede godt kåde og hopper og spriger omkring. Det bliver snart tid til 2 mdr.'s vejningen. Lammene har ved fødsel vejlet omkring 4,5 - 5 kg i gns., og vi

har p.t. 90.

TRANGE FORHOLD

Dette andet hold går som tidligere beskrevet i en svinestald, hvor svinebesætningen er på vej ud. Vi har derfor brugt en del tid på at tømre diverse læmmebokse, mv. sammen. Der er trængsel, men det fungerer. For 3 uger siden kom de fra Bundgaard Byg, som skal bygge fårestalden og satte stykket af. Jordarbejdet og støbningen skulle være afsluttet 20. maj, og så kan selve halrejsningen starte. Hallen bliver 800 m², med brædder i siderne og plader i gavlene. Der bliver 2 døre i hver af de lange sider og 2 porte i hver gavl. Vi regner med 2 fodergange, så boksene ikke bliver for dybe. Desuden så at vi kan fodre grovfoderet ud med frontlæsser. Nu studerer vi inventar. Overvejelserne går mest i retning af, om vi selv kan lave det, og hvilket materiale, det skal være.

FILT OG ULD

Jeg havde helt glemt, hvor dejligt det er at arbejde med uld. Vi var 3, som havde bestemt, at nu skulle det være, så vi meldte os til grundfiltekurset i De Fynske Fåreavlere. Det var en spændende dag, og vi drog hjem med støvler og sutsko. Vi var enige om, at hvis det kan lade sig gøre, er vi også med næste gang, - i afdelingen for trolle. Uld er et spændende materiale.

Marianne og Svend Ove har siddet og surfet på internettet og pludselig mødt en amerikaner, som var interesseret i en bestemt slags uld, en bestemt størrelse fibre, og det skulle være økologisk uld. Derfor var de ude og se på, om vores uld evt. kunne bruges, da texelfibre sandsynligvis havde den rette størrelse. Marianne har sendt en prøve på ulden "over there", så det er spændende at høre, om ulden kan bruges.

SPÆLSAU - FØRSTE RACEBESKRIVELSE i serien om de korthalede får.

af Berit Küllerich

Berit Küllerich har sendt en racebeskrivelse for spælsau. beskrivelsen er fra den norske bog "Saueboken" fra Landbruksforlaget.

LIDT HISTORIE

Racen har fået navnet "spælsau", fordi den ikke har en almindelig lang, ulddækket hale, men en kort "spæl", som er næsten fri for uld. endelsen "sau", er det norske ord for får. tidligere gik racen under navnet "gammelnorsk sau". racen er en gren af det nordeuropæiske korthalede og hornede får, som var almindelige i de nordiske lande og i nord-rusland i gammel tid. racen holdes fremdeles i disse lande. men avlsarbejdet er gået i forskellige retninger, således at der er udviklet forskellige typer. disse går nu under deres specielle racebetegnelser.

Med den indkrydsning man fik af britiske racer i sidste halvdel af forrige århundrede, gik bestanden af den gamle race stærkt tilbage. efter århundredskiftet fandtes der meget lidt af den tilbage. kun på et del øer i sunnhordland og i nogle fjellbygder fandtes der en del renrasede flokke. for at undgå at racen skulle dø helt ud, blev der oprettet to avlsstationer for Spælsau i 1912.

BESÆTNINGSBESØG

*Besøg af De Fynske Fåreavlere
Torsdag den 27. maj kl. 19.00 har vi aftalt med Svend Ove, at vi har kaffe på kanden til dem, som skulle have lyst til at kigge indenfor og se fårene og bedriften. Alle som har lyst, skal være velkomne.
Lone*

RACEBESKRIVELSE

Hvid snude og hvide klove. Tidligere skulle der også have været en type renrasede hvide dyr med sort snude. Af andre farver er sort, brun og en gråblå type. Den sidstnævnte er meget populær i enkelte områder, særlig i Rogaland og Hordaland. Denne farve opstår ved en blanding af sorte og hvide hår i pelsen.

Hårlaget i ansigtet og på benene skal være blødt og glansfuldt, og det samme gælder for ulden. Det er almindeligt at dyrene har kronelok, d.v.s. at den øverste del af hovedet er uldklædt.

Ulden er ellers karakteriseret ved at den har en dobbelt karakter med en forholdsvis tæt bunduld - "tel", og en ydre del med lange, mere grove uldhår, også kaldet "tog" - i Danmark dækhår.

Bundulden har let ved at filte. Særlig hvis fårene går med helårsuld, vil den filte sammen til et tykt, nærmest sammenhængende tæppe, som det så at sige ikke kan betale sig at prøve på at rive fra hinanden. Dette sammen med de ydre dækhår, giver fåret et godt værn mod regn og ruskvejr. Derved klarer fåret sig godt udendørs under hårde klimatiske forhold. Ulden danner ikke typiske stapler som man finder hos racer baseret på merino eller engelske racer. Den er mere langbølget og skal være blød og med god glans.

Ulden har været stærkt efterspurgt til husflids- og vævegarn. Kvaliteter med god glans har været brugt til tæpper og møbelstof, ellers har den kun været brugt ganske lidt af uldvarefabrikkerne.

Af kropsbygning er spælsau rummelig med stor vomkapacitet og med lette ben. Den er noget kort i kroppen. Kødfylden er ikke speciel god. For at rette på dette, blev der efter 1. verdenskrig indført en del væddere fra Færøerne og Island. Dette førte til en vis forøgelse i størrelsen, men hvorvidt det hjalp noget væsentligt på kødsætningen, er vanskeligt at sige. I begyndelsen af 70'erne blev der foretaget en ny ondkrydsning med sæd fra islandske væddere. Hensigten med dette varogså denne gang at forbedre slagtekvaliteten. Men samtidig fik man anlæg for farvede hår i hvide uldpelse ind. Dette er en fejl, som man har gjort meget for at få bort. Det samme gælder dyr som har uld med højt margindhold, og ligeså dyr som har anlæg

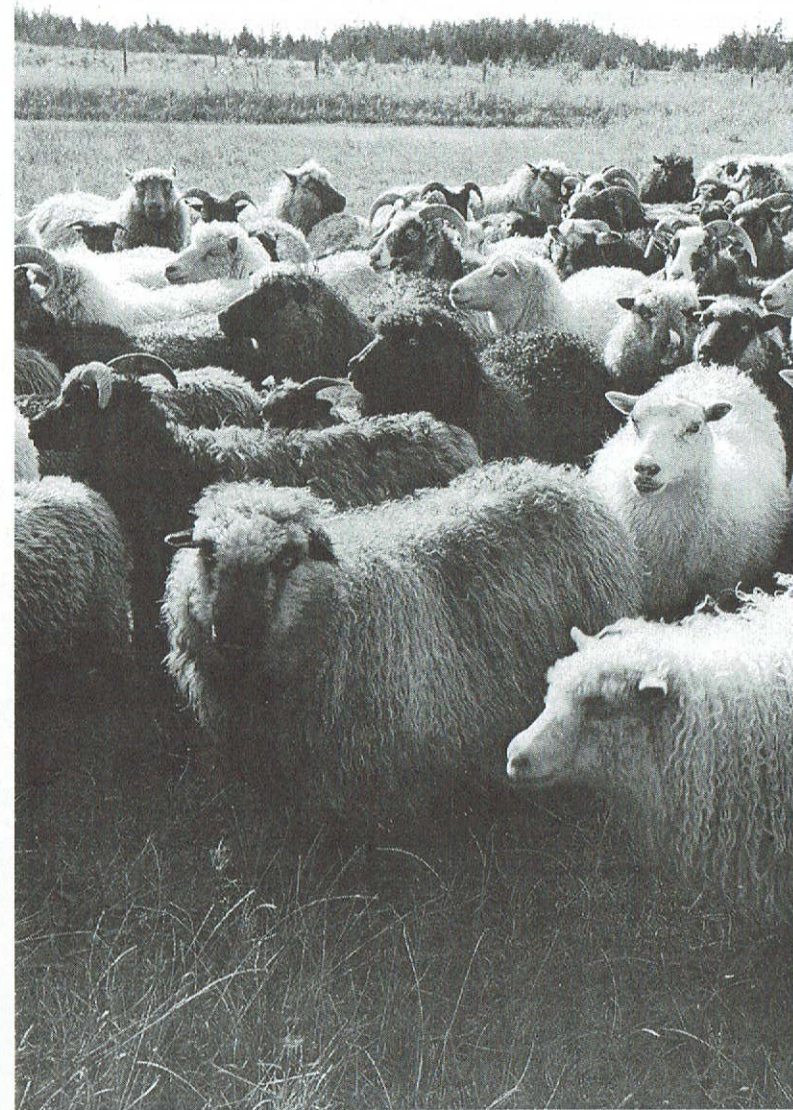
Spælsau og en enkelt gotlænder - foto: Berit Kiilerich

for dødhår.

Tidligere var det almindeligt, at både vædder og får havde horn. Disse anlæg har man betragtet som lidet ønskelige, da hornede dyr har let ved at sætte sig fast i nethegn og grunder. Man har derfor lagt vægt på ikke at benytte vædder med horn i avlen. Spælsauen er letbenet, hårdfør og nøjsom. Den er tilidsfuld og går godt samlet i flok. Den er et godt moderfår, har ringe læmmebesvær og en god produktion, når man tager størrelsen i betragtning. Fårenes vægt ligger i dag på 60-70 kg.

DANSKE SPÆLSAU

Racen blev indført til Danmark i 1980, hvor Lilian Andersen og Jens Bak Laursen uafhængig af hinanden importerede fårene til "Midtjyllands Alper". Det var mest farvede dyr og nogle væddere var hornede. Racen er siden udbredt over hele landet.

Spælsau forrest og hedefår reserveret i baggrunden - foto: Berit Kiilerich